

Rozhovor

Foto: Tomáš Krist, MAFRA

Konečně jsme se i papalášů mohli na něco zeptat

Dana Emingerová prožila revoluci jako novinářka v Mladém světě. Potkala na chodbě Havla, udělala s ním rozhovor. Potkala Jakeše, hned se ptala.

Jakub Pokorný
reportér MF DNES

Týdeník Mladý svět byl v totalitní šedi asi nejpopulárnějším a nejocetovanějším médiem. Na konci roku 1989 vydal monotematické číslo o sametové revoluci, které si pamětníci dodnes schovávají.

Číslo se stalo jakousi kronikou listopadových dnů. Dana Emingerová byla jako reportérka u toho. „Když jsem dělala svůj první rozhovor s Václavem Havlem, tak jsem si ho pak nesla raději k rodičům schovat, aby mi ho nikdo nesebral. Aby mi ho někdo nezabavil. To bylo z dnešního pohledu nepředstavitelné a naivní,“ vypráví Emingerová, byť je ono „schovávání“ dnes už těžko pochopitelné.

Emingerová vzpomíná, že si Listopad jako novinářka „užívala“. „Obíhala jsem všechny ty demonstrace a pak jsem potkala Václava Havla. Havel mi pomohl dostat se k Alexandrovi Dubčekovi, když poprvé mluvil k davům z balkonu Melantrichu na Václaváku. A i na druhou stranu, najednou bylo možné se na něco zeptat i těch potentátů na vrcholu stranické hierarchie, ke kterým do té doby mohli jen kádrování novináři,“ dodává.

Vy jste použila ten termín „kádrování novináři“. Tuším, že někteří čtenáři budou přesvědčeni, že každý novinář před rokem 1989 byl aspoň trochu loajální komunistickému režimu...

No, v Mladém světě jsme nějak kádrování nebyli. Ani jsme nemuseli být ve straně. Měli jsme na tehdejší poměry docela odvážnou šéfredaktorku Olgu Čermákovou. Ta se nás i zastala, když jsme napsali něco, co se komunistickým cenzorům nelíbilo. V jiných redakcích se za sebemenší prohřešky vyhazovalo.

Mladý svět byl týdeník, takže jste sametovou revoluci dostali do kterého čísla a s jakým odstupem?

Vy si děláte iluze, jak to chodilo. My jsme měli měsíční výrobní lhůtu, a i když jsme na vydání spěchali a číslo 51 vyšlo dřív než 50, pořad to bylo až za tři týdny v prosinci. Technika to dřív nedovolovala. Havel mi říkal po rozhovoru: „Dano, jestli ten rozhovor vyjde, tak vám dám Cenu Olofa Palmeho, kterou jsem právě dostal.“ No, a než ten rozhovor vyšel, tak už volili Havla prezidentem.

V tom revolučním čísle Mladého světa je ještě jeden zajímavý nehorázný rozhovor – s nadstrážmistrem Zdeňkem Ondráčkem. „Větší na těch študáků tam šla, aby nemusela do školy,“ filozofuje dnešní poslanec Ondráček. Co té nehoráznosti říkáte?

Ironie osudu, je to tak. Já jsem v dnešní době šťastná, že máme svobodu, můžeme cestovat. Život záleží na nás. I tam, kde nesouhlasíme, můžeme to

otevřeně říkat, ale mě mrzí, že se dostávají do funkcí bývalí estébáci... no zkrátka, že mlátičky se vracejí.

Všiml jsem si i toho, že vy v těch dobových rozhovorech pořád kladete otázky ve stylu Jak by se měl socialismus změnit? Vy jste si nedokázali připustit, že by mohl skončit...

... že by to mohlo být úplně jinak. To je pravda. Toužili jsme alespoň po jakémś novém pražském jaru, protože pořad jsme byli uvězněni v té ruské zóně. Tehdy ještě existoval Sovětský svaz. Tehdy se ještě úplně nejevilo, že Rusáci už nebudou mít sílu udržet svůj vliv.

Kterého ze svých „listopadových“ článků si nejvíc ceníte?

Asi nejkrásnější bylo, když jsem mluvila s Václavem Havlem. To bylo legrační, protože když se začalo mluvit o změnách, tak jsme v redakci diskutovali o tom, kdo by mohl být prezidentem a někdo řekl: „Václav Havel.“ A někdo jiný mu odpověděl: „To nemyslíš vážně.“ My jsme už na podzim podepsali petici za propuštění Havla a starší v redakci se na nás strašně zlobili, protože jsme trochu zkomplikovali práci redakci. Báli se, že komunisté přistříhnou Mladému světu křídla. Kdybychom to udělali o pět let dříve, tak by ten časopis asi opravdu skončil.

Jaký byl Václav Havel tehdy v bezprostředním projevu? Já ho pamatuji jako exprezidenta, kdy byl od světa okolo trochu odtržen...

Tenkrát byl báječný, velmi laskavý, vstřícný. Měl přímé názory a bylo skoro až příliš jednoduché se k němu dostat. Zastavila jsem ho někde na chod-

bě a on si se mnou povídal. Pak mě pozval večer do Melantrichu, z jehož balkónu se nesly první projevy k davům na Václavském náměstí.

Ve kterém okamžiku sametové revoluce se podle vás všechno zlomilo natolik, že už bylo jasné, že komunistický režim padne?

Silný okamžik byl, když jsme se dozvěděli, že zemřel student Martin Šmíd, který – což je absurdní – nezemřel. Ta zpráva o smrti studenta ale spustila obrovskou bouři nevole.

Jak jste se dostala k novinářině a do Mladého světa?

Já jsem hrozně ráda psala a svůj první román jsem napsala už ve čtvrté třídě. Bylo to o milostných dobrodružstvích mých spolužáků a paní učitelka na mě křičela, že kdyby byla tím mým hlavním hrdinou, tak si na mě počká před školou a dá mi přes hubu.

Tak to ještě neznamená, že to byla špatná kniha...

Ale rodiče mi žurnalistiku rozmlouvali, že to je politická škola, že se tam stejně nikdy nedostanu, protože táta nebyl ve straně. Nakonec jsem se tam kupodivu dostala. Pamatuji si na první hodinu, která se jmenovala propedeutika periodického tisku a celou dobu nám tam nějaký soudruh vyprávěl o vedoucí úloze strany. Bylo to dost šílený, ale potkala jsem tam také třeba spisovatele Vladimíra Kalinu, což byl jeden z producentů filmů o Básnících a on byl v redakční radě Mladého světa. Chodili jsme k němu na povídkový seminář. Na základě toho mě on doporučil do Mladého světa.

Jak to bylo s autocenzurou?

V Mladém světě jsme měli díky zmiňované šéfredaktorce mantinely širší, ale pořad to byly mantinely. V zásadě odrážely motto tehdejší doby – doma se mluvílo jinak než na veřejnosti. Je to asi jako teď, když pracujete v novinách u pana Babiše, tak nikomu nevysvětlíte, že vám denně nestojí za zády. Jenže když se vám nebo majiteli novin něco nelíbí, prostě odejdete a máte kam.

Není to trochu přehnané, srovnávat dnešek a éru před Listopadem? Trochu svobodnější je – teď to myslím ironicky. Máte pravdu. Doba totality byla s dneškem opravdu nesrovnatelná, byť já osobně jsem obrovskou cenzuru zakusila i v roce 2006 v polostátních ČSA. Tam mi šéfka sekretariátu cenzurovala texty pro firemní časopis takovým způsobem, že jsem to nezažila ani v Mladém světě. Ale Mladý svět byl opravdu výjimkou. Myslím, že jsme v rámci možností dělali zajímavou práci. Ale zároveň si uvědomuji,

DANA EMINGEROVÁ

3
let
svobody

že z pohledu dnešní doby to bylo jako „jednooký mezi slepými králem“.

To revoluční číslo Mladého světa je vyprávěné jako jednolitý proud textu. Museli jste to, jak to dnes čtu, tvořit nejspíš hodně živelně...

Bylo to unikátní. My jsme chtěli zachytit všechno to přelomové dění od 17. listopadu. Nevěděli jsme, co se bude dít. Měli jsme třeba jít s Mirkem Zajícem do Národní fronty a já ani pořádně nevěděla, co to je. Tam se konalo nějaké jednání a najednou proti mně šel Milouš Jakeš. No, tak jsem si řekla, že se ho na něco zeptám. Třeba i na to pražské jaro a rok 1968, což byly do té doby témata-tabu. On mi odpověděl a pak jsem šla do Laterny Magiky a dala vlastně stejné otázky Václavu Havlovi. Bylo to zajímavé srovnání.

Kde jste byla 17. listopadu večer?

Byla jsem po menším operačním zákroku v nemocnici. Až v sobotu ráno jsem zjistila, co se dělo.

Kdybyste nebyla v nemocnici, tak byste možná dostala přes pusu...

Byla jsem na demonstraci 28. října, ale je fakt, že mě nikdy nezbili.

Asi jste nepotkala Ondráčka...

No, nepotkala jsem Ondráčka. My jsme měli redakci v Panské ulici v centru, takže se to všechno odehrávalo blízko naší práce. Stačilo v době demonstrací vyjít na ulici a už člověk mohl dostat pendrekem. V Mladém světě jsem skončila v prosinci 1991, kdy jsem šla na mateřskou. Když jsem se po mateřské vrátila, už ten časopis byl jiný – na mě najednou moc bulvárů. Pamatuji si, že jsem v roce 1993 napsala rozhovor s Jiřím Menzelem a oni dali na titul fotku s ženskými těly, takže to vypadalo, jako když režisér čouhá z ženského klína. Když jsem se pak vracela po mateřské, tak mě šéfredaktor odmítl slovy: „Dano, ty bys přece asi v takovém h...u nechtěla pracovat.“ Tak jsem to obřečela, odešla a začala psát pro deník MF DNES.

Proč Mladý svět nepřežil v 90. letech?

Protože z něj odešla řada dobrých lidí, ale i proto, že za komunismu psal o věcech, o kterých se jinak nepsalo, zatímco po pádu režimu všechna tabu padla.

Čím ta revoluční éra v Mladém světě vyvrcholila?

Já vlastně nevím. My jsme žili v té euforii pořad. Já jsem pak dělala rozhovor znovu s Havlem, kardinálem Tomáškem a v roce 1991 jsem připravila celé číslo „Co dělají bývalí“ o posledních totalitních funkcionářích. O Jakešovi jsem zjistila, že to byl skutečně takový prostomyslný stařík – nepochopitelné, jak mohl něčemu vládnout. Byla jsem za Štrougaem i za Štěpánem ve vězení.

Jaký byl Štrougal?

Byl z nich určitě nejchytřejší a největší pragmatik.

Je zvláštní, že jste o vrcholných soudruzích nic nevěděli, když vlastně v těch novinách nebylo nic jiného než oni... A co Gustáv Husák?

Oni o sobě nic neříkali. Byl to takový spolek Velkých bratrů z Orwella. K Husákovi jsem se nedostala, on se zavřel v Bratislavě. Byli jsme za ním, ale nepustil nás k sobě.

Ten v tom procesu sametové revoluce vlastně vůbec nefiguroval.

Je zajímavé, co ta moc s lidmi dělá. Husák byl zpočátku své politické kariéry zavřený a pak se dal do služeb režimu. Můj kamarád Arnošt Lustig mi říkal, že Klavír, volejbal a lyžuje. Je vdaný, má tři syny.

Novinářka

Dana Emingerová (58) vystudovala žurnalistiku. V Mladém světě byla od roku 1984 do roku 1992. Po mateřské psala jako nezávislá publicistka hlavně pro MF DNES, iDNES a Český rozhlas. Krátce vedla i firemní magazíny. Vydala devět knih. Posledních šest let pracuje v redakci National Geographic a vyučuje tvůrčí psaní. Hraje na klavír, volejbal a lyžuje. Je vdaná, má tři syny.